

2018.gada darbības rezultātīvie rādītāji par valsts kompensāciju izmaksāšanu

Juridiskās palīdzības administrācija (turpmāk – JPA) atbilstoši Ministru kabineta 2005.gada 15.novembra noteikumos Nr.869 „Juridiskās palīdzības administrācijas nolikums” un likumā “Par valsts kompensāciju cietušajiem” noteiktajam izmaksā valsts kompensācijas cietušajiem.

Tiesības saņemt valsts kompensāciju ir personai, kura Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā ir atzīta par cietušo, par tīša noziedzīga nodarījuma rezultātā radīto morālo aizskārumu, fiziskajām ciešanām vai mantisko zaudējumu. Valsts kompensācija tiek izmaksāta, ja tīša noziedzīga nodarījuma rezultātā iestājusies personas nāve, cietušajam nodarīti smagi vai vidēja smaguma miesas bojājumi, aizskarta cietušā tikumība vai dzimumneizskaramība, cietušais ir cilvēku tirdzniecības upuris, cietušais inficēts ar cilvēka imūndeficīta vīrusu, B vai C hepatītu.

1. Reģistrēti noziedzīgie nodarījumi valstī

	reģistrēti noziedzīgie nodarījumi 2017.gadā	reģistrēti noziedzīgie nodarījumi 2018.gadā	pieaugums/ samazinājums (skaits)	pieaugums/ samazinājums (%)
LR reģistrēto noziedzīgo nodarījumu kop skaits (pēc visiem KL pantiem)	44250	43001	-1249	-3
personas nāve (KL 116.-122., 125.panta trešā daļa)	130	126	-4	-3
aizskarta tikumība vai dzimumneizskaramība (KL 159.-162. ¹ , 164., 166.pants)	443	498	55	12
smagi miesas bojājumi (KL 125.panta pirmā un otrā daļa)	126	122	-4	-3
vidēja smaguma miesas bojājumi (KL 126.pants)	427	419	-8	-2
cilvēku tirdzniecība (KL 154 ¹ .pants)	8	4	-4	-50

KPL 176.pants „Laupīšana”	605	531	-74	-12
KPL 231.panta „Huligānisms” otrā daļa	146	83	-63	-43

* dati par reģistrētiem noziedzīgiem nodarījumiem no Informācijas centra „Sodu reģistra datu noliktavas sistēma”.

2018.gadā salīdzinājumā ar 2017.gadu par 3% ir samazinājies valstī reģistrēto noziedzīgo nodarījumu kopskaits. Pieaugums par 12% vērojams tiem noziedzīgajiem nodarījumiem, kuriem noteikta kvalifikācija pēc Krimināllikuma 159. - 162.¹, 164., 166.panta pazīmēm.

Pārējās pozīcijās vērojams samazinājums, proti, par 3% tiem noziedzīgajiem nodarījumiem, kuriem noteikta kvalifikācija pēc Krimināllikuma 116.-122., 125.panta trešās daļas pazīmēm, par 3% – pēc Krimināllikuma 125.panta “Tīšs smags miesas bojājums” pirmās un otrās daļas pazīmēm, par 2% – pēc Krimināllikuma 126.panta “Tīšs vidēja smaguma miesas bojājums” pazīmēm, par 50% – pēc Krimināllikuma 154.¹ panta “Cilvēku tirdzniecība” pazīmēm, par 12% – pēc Krimināllikuma 176.panta „Laupīšana” pazīmēm un par 43% – pēc Krimināllikuma 231.panta „Huligānisms” otrās daļas pazīmēm.

Neskatoties uz to, ka kopumā samazinās valstī reģistrēto noziedzīgo nodarījumu skaits, pieprasījums pēc valsts kompensācijas turpina pieaugt. Minētais izskaidrojams ar šādām sabiedrības informētības veicināšanas aktivitātēm:

- bezmaksas informatīvā atbalsta tālruņa darbība

116006 „Palīdzības dienests noziegumu upuriem”, kura darbību nodrošina biedrība “Skalbes”. Minētais tālrunis ir ieviests no 2016.gada 1.janvāra un tas darbojas katru dienu no plkst. 7.00 līdz 22.00. Biedrība “Skalbes”, izpildot deleģēto valsts pārvaldes uzdevumu, nodrošina: emocionālā un psiholoģiskā atbalsta sniegšanu noziedzīgos nodarījumos cietušajiem; informāciju par cietušo procesuālajām tiesībām, iespējamajiem pakalpojumiem un pastāvošajiem cietušo atbalsta dienestiem, kā arī veic informācijas par cietušo tiesībām izvietošanu sociālajos tīklos un interneta vietnēs, tajā skaitā www.cietusajiem.lv;

- cietušo pamattiesību un procesa virzītāju pienākumu nostiprināšana Kriminālprocesa likumā

uzlikts par pienākumu procesa virzītājiem sniegt informāciju cietušajiem par kompensācijas, tai skaitā valsts kompensācijas, pieteikšanas un saņemšanas nosacījumiem;

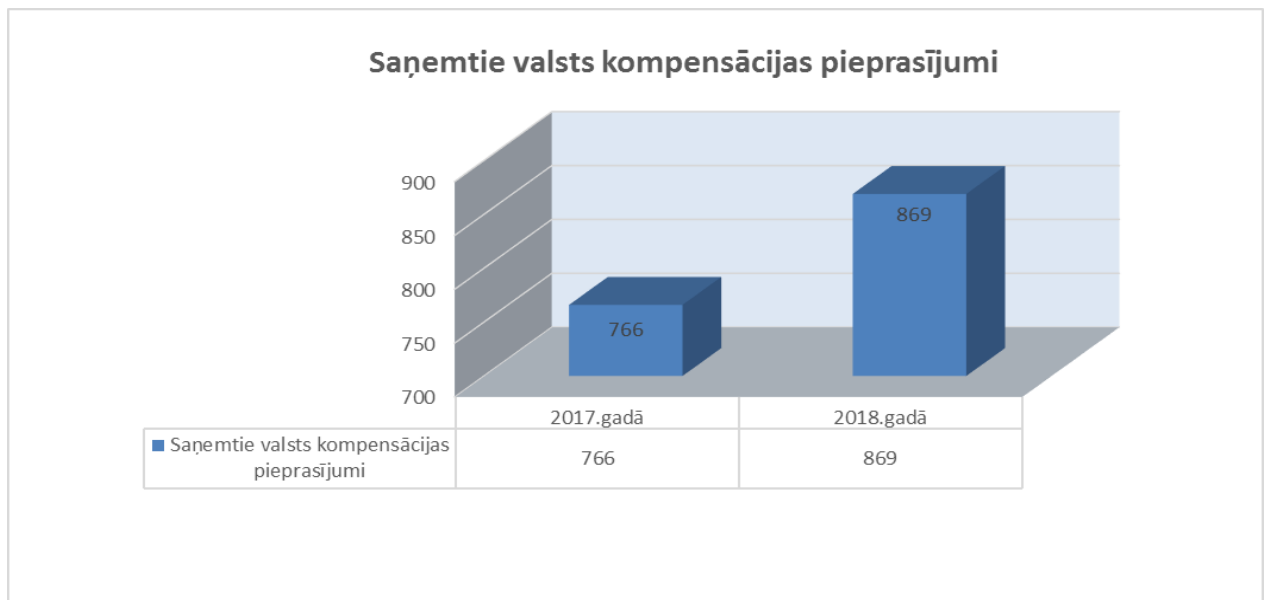
- JPA bezmaksas informatīvā tālruņa darbība

80001801, uz kuru zvanot ir iespējams saņemt informāciju par valsts kompensācijas pieprasīšanas kārtību un saņemšanas nosacījumiem, kā arī citām JPA veiktajām sabiedriskajām aktivitātēm (piemēram, bukletu “Valsts kompensācijas cietušajiem” izplatīšana, semināru novadīšana kriminālprocesa virzītājiem, bāriņtiesu un sociālo dienestu darbiniekiem).

2.Saņemtie valsts kompensāciju pieprasījumi

Valsts kompensācijas pieprasījumu JPA iesniedz gada laikā pēc dienas, kad persona atzīta par cietušo vai ir uzzinājusi par faktiem, kas šai personai dod tiesības to darīt (likuma redakcijā, kas bija spēkā līdz 2018.gada 31.decembrim).

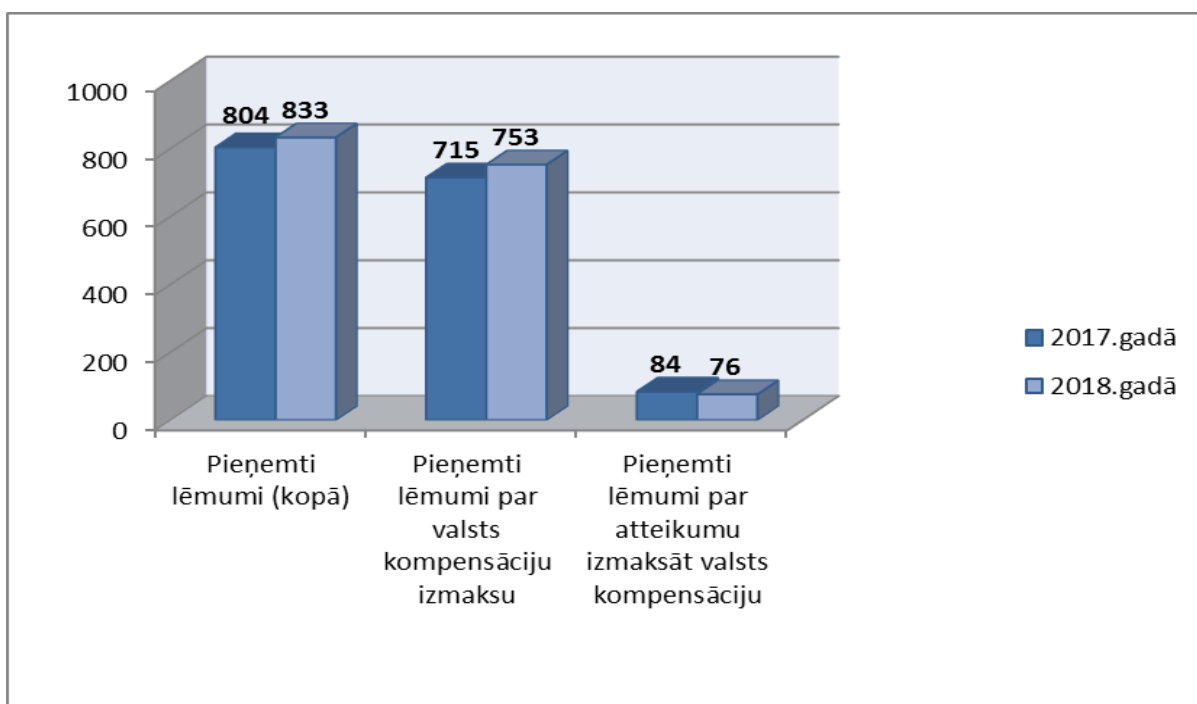
	2017.gadā	2018.gadā	pieaugums (skaits)	pieaugums (%)
Saņemtie valsts kompensācijas pieprasījumi	766	869	103	13

JPA 2018.gadā saņemti 869 valsts kompensācijas pieprasījumi, kas par 13% ir vairāk kā 2017.gadā.

3. Pieņemti lēmumi par valsts kompensāciju

	2017.gadā	2018.gadā	pieaugums/ samazinājums (skaits)	pieaugums/ samazinājums (%)
Pieņemti lēmumi (kopā)	804	833	29	4
Pieņemti lēmumi par valsts kompensāciju izmaksu	715	753	38	5
Pieņemti lēmumi par atteikumu izmaksāt valsts kompensāciju	84	76	-8	-10

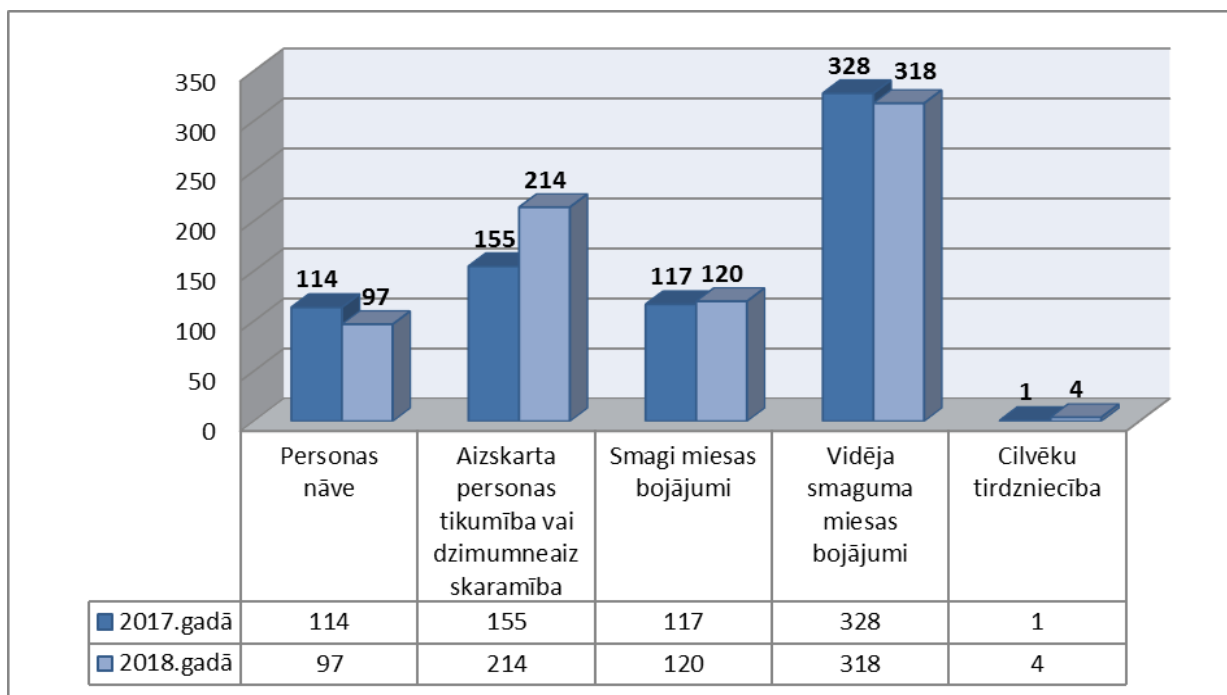

2018.gadā pieņemti 753 lēmumi par valsts kompensācijas izmaksu un 76 lēmumi par atteikumu izmaksāt valsts kompensāciju. Pieņemto lēmumu skaits par valsts kompensācijas izmaksu vai atteikumu to izmaksāt 2018.gadā salīdzinājumā ar 2017.gadu ir palielinājies par 4%.

Pieaugums par 5% vērojams pieņemto lēmumu par valsts kompensāciju izmaksu skaitā, kas izskaidrojams ar to, ka palielinājies cietušo skaits, kuri vēršas JPA ar valsts kompensācijas pieprasījumu.

4. Pieņemti lēmumi par valsts kompensāciju izmaksu atbilstoši noziedzīgā nodarījuma sekām

	2017.gadā	2018.gadā	pieaugums/ samazinājums (skaits)	pieaugums/ samazinājums (%)
Pieņemti lēmumi par valsts kompensāciju izmaksu (kopā)	715	753	38	5
Personas nāve	114	97	-17	-15
Aizskarta personas tikumība vai dzimumneaizskaramība	155	214	59	38
Smagi miesas bojājumi	117	120	3	3
Vidēja smaguma miesas bojājumi	328	318	-10	-3
Cilvēku tirdzniecība	1	4	3	300

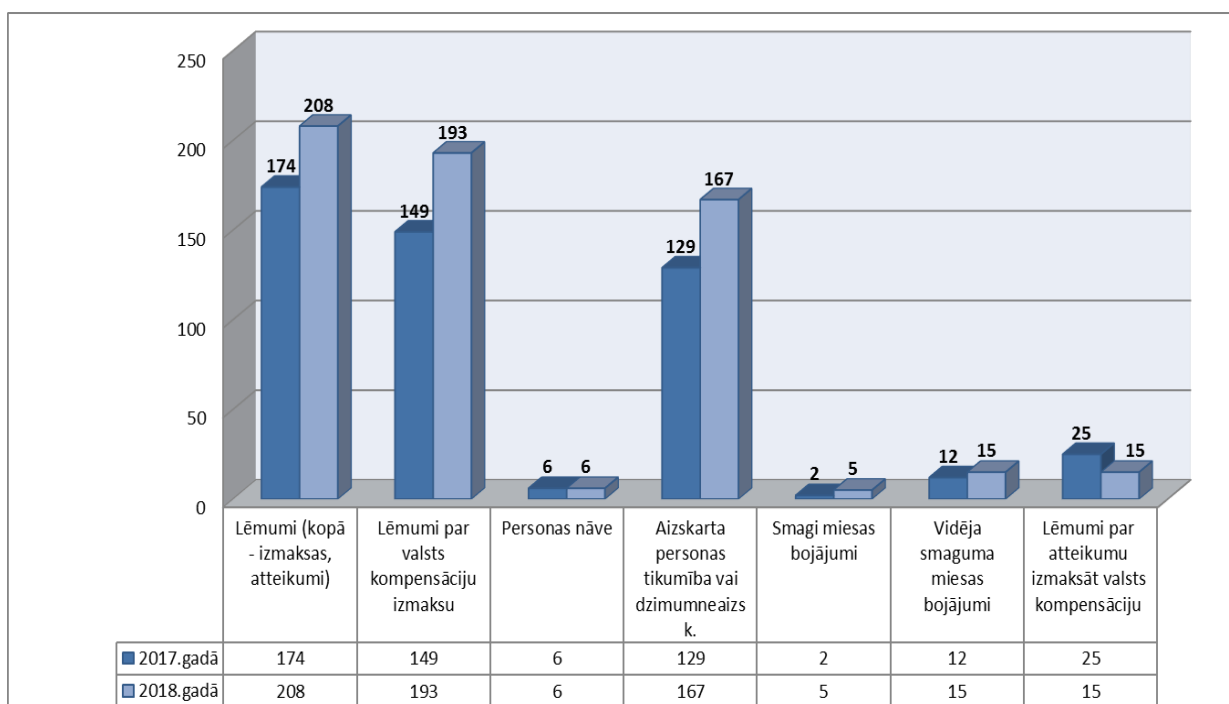

2018.gadā gandrīz visās pozīcijās vērojams lēmumu par valsts kompensāciju izmaksu skaita pieaugums, izņemot lēmumus, kas pieņemti sakarā ar iestājušos personas nāvi un sakarā ar cietušajam nodarītajiem vidēja smaguma miesas bojājumiem. Visvairāk jeb par 38% pieaudzis to lēmumu skaits, kas pieņemti sakarā ar aizskartu cietušā tikumību vai

dzimumneaizskaramību un par 3% sakarā ar cietušajam nodarītajiem smagiem miesas bojājumiem.

5. Saņemti valsts kompensācijas pieprasījumi un pieņemti lēmumi par valsts kompensāciju nepilngadīgajiem cietušajiem

	2017.gadā	2018.gadā	pieaugums/ samazinājums (skaits)	pieaugums/ samazinājums (%)
Saņemtie valsts kompensācijas pieprasījumi	170	235	65	38
Pieņemti lēmumi par valsts kompensācijas izmaksu un atteikumu izmaksāt valsts kompensāciju	174	208	34	20
Pieņemti lēmumi par valsts kompensāciju izmaksu, kopā	149	193	44	30
t.sk., personas nāve	6	6	0	0
t.sk., aizskarta personas tikumība vai dzimumneaizskaramība	129	167	38	29
t.sk., smagi miesas bojājumi	2	5	3	150
t.sk., vidēja smaguma miesas bojājumi	12	15	3	25
t.sk., cilvēku tirdzniecība	0	0	0	0
Pieņemti lēmumi par atteikumu izmaksāt valsts kompensāciju	25	15	-10	-40

Salīdzinājumā ar 2017.gadu, 2018.gadā par **30%** ir palielinājies nepilngadīgajiem cietušajiem pieņemto lēmumu par valsts kompensāciju izmaksu skaits.

2018.gadā tāpat kā 2017.gadā visvairāk valsts kompensācijas nepilngadīgo cietušo pārstāvjiem (nepilngadīgajiem) ir izmaksātas sakarā ar aizskartu nepilngadīgā cietušā tikumību vai dzimumneaizskaramību.

6. Valsts kompensācijās izmaksātie budžeta līdzekļi

	2017.gadā (euro)	2018.gadā (euro)	pieaugums/ samazinājums (euro)	pieaugums/ samazinājums (%)
Izmaksātie budžeta līdzekļi (kopā)	875 238	966 330	91 092	10
Personas nāve	185 328,31	164 175,04	-21 153,27	-11
Aizskarta personas tikumība vai dzimumneaizskaramība	209 169,99	301 810,41	92 640,42	44
Smagi miesas bojājumi	162 517,55	173 628,45	11 110,90	7
Vidēja smaguma miesas bojājumi	314 337,15	321 221,10	6883,95	2
Cilvēku tirdzniecība	3885	5495	1610	41

Cietušajam izmaksājamās valsts kompensācijas maksimālais apmērs ir Latvijas Republikā noteiktās **piecas** minimālās mēneša darba algas (2018.gadā – 2150 *euro*). Izmaksājamās valsts kompensācijas apmēru aprēķina, ņemot vērā minimālās mēneša darba algas apmēru, kāds noteikts brīdī, kad persona atzīta par cietušo.

Valsts kompensācija tiek izmaksāta (likuma redakcijā, kas bija spēkā līdz 2018.gada 31.decembrim):

- 1) 100 procentu apmērā, ja iestājusies personas nāve;
- 2) 70 procentu apmērā, ja cietušajam nodarīti smagi miesas bojājumi vai noziedzīgs nodarījums kvalificēts kā izvarošana vai seksuāla vardarbība, vai aizskarta nepilngadīgā cietušā tikumība vai dzimumneaizskaramība, vai cietušais ir cilvēku tirdzniecības upuris;
- 3) 50 procentu apmērā, ja cietušajam nodarīti vidēja smaguma miesas bojājumi vai aizskarta cietušā tikumība vai dzimumneaizskaramība, izņemot 2.punktā minētos gadījumus, vai cietušais inficēts ar cilvēka imūndeficīta vīrusu, B vai C hepatītu.

2018.gadā valsts kompensācijās izmaksāti – **966 330 *euro***, valsts budžetā piedzīti 224 427,80 *euro*.

Izmaksāto valsts budžeta līdzekļu pieaugums par 10% ir izskaidrojams ar to, ka 2018.gadā ir palielinājies minimālās mēneša darba algas apmērs valstī no 380,00 *euro* uz 430,00 *euro*, kā arī pieaudzis personu, kuras vērsušās ar valsts kompensācijas pieprasījumu JPA, skaits.

Informācija apkopota 18.01.2019.